

M o ć

Kada netko nameće svoju volju (volju jačega) drugima protiv njihove volje i pritom je spreman/ na primijeniti silu protiv onih koji se toj volji suprotstavljaju, kažemo da ima **moć nad** njim ili njom. Takvu **moć** obično vidimo kao **nadmoć** ili **moć kontrole**. Tada je to što netko *ima moć* važnije od toga *za što* se ta moć koristi ili koje su *posljedice* korištenja te moći.

No, postoji i drugačija vrsta moći, ona moć koju vidimo kao **moć za** (nekoga ili nešto), koja se ne temelji na sili, nego na odnosu i komunikaciji, dijeljenju, suradnji i podršci. Ta se moć razumije jednostavno kao sposobnost osobe da nešto može i koja joj je neotuđiva. Za one koji koriste takvu moć najvažnije je pitanje što su *posljedice*, što se zbiva kad tu moć koriste.

Da bi se izvršila promjena u našem okruženju, važno je uspostaviti ravnotežu tih dviju moći.

Teorijski sažetak

Onaj oblik moći koji smo nazvali "moć nad" se unutar društva dijeli na gospodarsku, političku, socijalnu i intelektualnu moć.

Gospodarska se moć temelji na vlasništvu i kapitalu. Danas toj moći odgovara i znanstvenoteh-nologijska moć koju, na primjer, posjeduje Bili Gates, vlasnik *Microsofta*.

Politička moć je utjecaj na političko vodstvo ili politički poredak. Nju najčešće dijele političke stranke, interesne grupe (sindikati, profesionalna udruženja, sportska društva) i državna uprava (birokracija). Politička moć stranaka se pretvara u vlast, dok interesne grupe mogu imati društvenu, odnosno političku moć, ali u demokratskom društvu ne smiju sudjelovati u vlasti. No, ne temelji se svaki politički autoritet na vlasti, nego na moći, kao što je to slučaj u mnogim diktatorskim režimima.

Socijalnu i intelektualnu moć imaju društvene grupe određenog ranga, ugleda i prestiža koje vladaju u obrazovnim, znanstvenim, kulturnim i zabavljачkim ustanovama, posebno u javnim medijima. Pritom se moć postiže sredstvima manipuliranja i propagande pomoću novca, znanosti i tehnologije.

Ni jedna od ovih moći ne mora biti vidljiva u javnosti, a da je ipak prisutna i velika.

Razlika između moći i vlasti

• Teorijski sažetak

Da ponovimo: moć je sila kojom se nekoga nadzire ili usmjerava. No ljudi nekada imaju pravo koristiti tu moć, a nekada nemaju. Kada grupa skinhedsa pretuče vašeg prijatelja ispred škole, oni imaju moć, ali ne i pravo to učiniti.

Vlast je moć s pravom da se ta moć koristi. Kada sudac kazni vozača koji je prebrzo vozio, on ima vlast i pravo to učiniti, jer mu pravo na to daje zakon.

Engleski filozof John Locke (1632 - 1704.) je pisao da je glavni cilj vlasti zaštititi prirodna prava ljudi. Stanje u kojem nema vlasti ni zakona Locke zove prirodnim stanjem. U prirodnom stanju ljudi bi se mogli osjećati slobodni činiti što ih je volja i tako bi naša osnovna prava tj. pravo na život, slobodu i vlasništvo bili ugroženi. Stoga ljudi moraju postići dogovor kojim se odriču nekih svojih sloboda u zamjenu za zaštitu i sigurnost. Moraju dati pristanak da će poštivati vlast i zakone koji im osiguravaju zaštitu. Takav se dogovor u teoriji naziva društveni ugovor.

